

STOPNIE HARCERZY

Projekt nowego regulaminu stopni harcerzy

I. Stopnie

1. Stopień harcerski stanowi potwierdzenie rzetelnej pracy nad sobą oraz wyrobienia harcerskiego.
2. Kierunki pracy nad sobą są określone w sylwetkach stopni, a poziom wyrobienia harcerskiego w wymaganiach ogólnych. Sylwetki i wymagania na stopnie wprowadza rozkazem Naczelnik Harcerzy.
3. Harcerz może zdobyć stopnie wymienione w tabeli:

Nazwa stopnia (nazwa skrócona)	Wiek zdobywania stopnia	Oznaczenie na mundurze
młodzik (mł.)	11-13 lat	Krzyż harcerski
wywiadowca (wyw.)	12-14 lat	srebrna lilijka na Krzyżu
ćwik (ćw.)	13-16 lat	złota lilijka na Krzyżu
harcerz orli (HO)	15-18 lat	złota lilijka i krąg na Krzyżu
harcerz Rzeczypospolitej (HR)	powyżej 17 lat	złota lilijka, krąg i wieniec na Krzyżu

4. Oznaczenia stopni na mundurze wskazane są w tabeli w ust. 3. Stopnie mogą być dodatkowo oznaczone na bluzach mundurowych, mundurach polowych i okryciach

wierzchnich za pomocą naszywek, których wzory i umiejscowienie określa rozkazem Naczelnik Harcerzy.

II. Zdobywanie stopni

5. Zdobywanie pierwszego stopnia rozpoczyna się z chwilą wstąpienia do drużyny, a każdego kolejnego z chwilą zdobycia poprzedniego.

6. Harcerz nie może rozpocząć zdobywania innego stopnia niż przewidziany dla jego wieku zgodnie z tabelą w ust. 3.

7. Harcerz, który zdobywa stopień z pominięciem jednego lub kilku poprzednich, musi wykazać się wiedzą i wszystkimi umiejętnościami określonymi w wymaganiach ogólnych na zdobywany stopień oraz wszystkie poprzednie.

III. Wymagania

8. Stopień jest przyznawany harcerzowi, który:

- a) wykazał się efektywną pracą nad sobą przybliżającą go do sylwetki stopnia, realizując zadania indywidualne zaakceptowane przez drużynowego lub kapitułę stopnia;
- b) wykazał się wymaganą wiedzą i umiejętnościami oraz zdobył sprawności wymienione w wymaganiach ogólnych na dany stopień określonych w Sylwetkach i wymaganiach na stopnie;
- c) w trakcie zdobywania stopnia zdobył dowolne wybrane przez siebie sprawności, inne niż wymagane na ten stopień, o łącznej liczbie gwiazdek określonej w Sylwetkach i wymaganiach na stopnie;
- d) brał aktywny udział w życiu zastępu i drużyny w okresie zdobywania stopnia;
- e) po spełnieniu powyższych warunków zaliczył próbę końcową (np. terenowy bieg harcerski bądź wyczyn) wyznaczoną przez drużynowego - dotyczy obowiązkowo stopni młodzika, wywiadowcy i ćwika.

9. Celem zadań indywidualnych jest dążenie do ideałów wskazanych w Prawie Harcerskim poprzez kształtowanie postaw, cnót i cech charakteru, tworzenie pożytecznych nawyków, zgodnie z potrzebami i możliwościami harcerza. Zadania indywidualne dotyczą następujących obszarów:

- a) Bóg, wiara i duchowość;

- b) Siła charakteru;
- c) Rozum i intelekt;
- d) Zdrowie i sprawność fizyczna;
- e) Małe ojczyzny, Polska i świat;
- f) Rodzina i wybór życiowej drogi;
- g) Służba;
- h) Pasje i umiejętności;
- i) Kultura i komunikacja;
- j) Przyroda i puszczaństwo.

10. Harcerz, z pomocą drużynowego lub opiekuna próby, dokonuje samooceny, wskazuje cele i techniki pracy nad sobą i wyznacza zadania indywidualne - zgodnie ze swoją wizją dalszego rozwoju. Liczba zadań powinna być dostosowana do zdobywanego stopnia oraz indywidualnych potrzeb i możliwości harcerza.

11. Istnieje możliwość zmiany zadania indywidualnego, jeśli przestało ono odpowiadać postawionym celom lub wizji dalszego rozwoju.

12. Harcerz, który spełnił wymaganie lub zrealizował zadanie indywidualne zgłasza to drużynowemu, wyznaczonej przez niego osobie, opiekunowi lub kapitule w celu potwierdzenia zaliczenia.

IV. Przyznawanie stopni

13. Drużynowy przyznaje stopnie rozkazem, po stwierdzeniu spełnienia przez harcerza wszystkich warunków określonych w ust. 8, z uwzględnieniem ust. 16, 17 i 18.

14. Jeśli postawa harcerza jest sprzeczna z Prawem Harcerskim, drużynowy może nie przyznać mu stopnia i wyznaczyć dodatkowe zadania, pomimo spełnienia wszystkich warunków określonych w ust. 8.

15. Bezpośrednio po przyznaniu pierwszego stopnia drużynowy dopuszcza harcerza do złożenia Przysięgi Harcerskiej. Przysięga Harcerską odbiera instruktor Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej.

16. Drużynowy przyznaje stopień harcerza Rzeczypospolitej na wniosek kapituły, przed którą harcerz realizował stopień.

17. Drużynowy w stopniu min. podharcmistra może, w szczególnych sytuacjach i za zgodą hufcowego, przyznawać stopień harcerza Rzeczypospolitej z własnej inicjatywy, po wykonaniu przez harcerza wyznaczonych zadań.

18. Jeżeli drużynowy nie posiada stopnia harcerza Rzeczypospolitej, stopień ten przyznaje odpowiedni hufcowy na wniosek kapituły lub z własnej inicjatywy po wykonaniu przez harcerza wyznaczonych zadań.

V. Opiekunowie i kapituły

19. W ramach zdobywania stopni harcerza orlego i harcerza Rzeczypospolitej zdobywający wybiera sobie opiekuna spośród harcerzy, którzy już ten stopień posiadają. Do zadań opiekuna należy:

- a) pomoc w wyznaczeniu celów rozwojowych i określaniu zadań indywidualnych;
- b) utrzymywanie regularnego kontaktu ze zdobywającym stopień i monitorowanie jego postępów;
- c) wsparcie zdobywającego stopień w realizacji zadań.

20. Do pomocy w realizacji procesu zdobywania stopni harcerza orlego i harcerza Rzeczypospolitej drużynowy może, z uwzględnieniem ust. 24, powołać kapitułę danego stopnia złożoną z minimum trzech harcerzy posiadających ten stopień, w tym instruktora. Do zadań kapituły stopnia należy:

- a) zatwierdzanie kształtu zadań indywidualnych;
- b) ocena i zatwierdzenie wykonania zadań;
- c) wnioskowanie o przyznanie stopnia - do drużynowego, ew. hufcowego;
- d) dbanie o ciągłość procesu wychowawczego w drużynie lub środowisku harcerskim.

21. Przewodniczącym kapituły harcerza orlego jest drużynowy lub wyznaczony przez niego instruktor.

22. Przewodniczącym kapituły harcerza Rzeczypospolitej jest instruktor w stopniu co najmniej podharcmistra – drużynowy lub inny wyznaczony przez niego instruktor.

23. Przewodniczący kapituły harcerza Rzeczypospolitej jest odpowiedzialny za współpracę z innymi kapitułami tego stopnia, działającymi na terenie chorągwi, w celu wymiany doświadczeń i promowania dobrych wzorców.

24. Jeśli drużynowy nie jest harcerzem Rzeczypospolitej, kapitułę harcerza Rzeczypospolitej, o której mowa w ust. 20, powołuje hufcowy na wniosek drużynowego.

25. Na wniosek zainteresowanych drużynowych hufcowy lub komendant chorągwi powołuje wspólną kapitułę dla danych drużyn.

VI. Uprawnienia

26. Za organizację procesu zdobywania stopni odpowiada drużynowy.

27. Drużynowy rozstrzyga sytuacje sporne oraz decyduje w sprawach wyjątkowych.

28. Drużynowy może określić rozkazem dodatkowe wymagania ogólne obowiązujące wszystkich harcerzy w drużynie.

29. Jeżeli drużynę prowadzi p.o. drużynowego, zakres jego uprawnień w ramach regulaminu stopni określa hufcowy rozkazem powierzającym obowiązki.

30. Zakres i formę współpracy, o której mowa w ust. 23, określa właściwy komendant chorągwi.

[DO ZATWIERDZENIA ROZKAZEM NACZELNIKA]

Sylwetki i wymagania na stopnie

MŁODZIK

Sylwetka stopnia:

Młodziak wie, co to znaczy być harcerzem, i chce nim zostać. Potrafi zadbać o siebie. Jest dzielny. Pomaga innym, szczególnie słabszym. Jest dobrym kolegą, synem i uczniem. Odróżnia dobro od zła i stara się być lepszy, niż jest.

Wymagania ogólne:

1. Ma wiedzę potrzebną do harcerskich działań:
  - Zna Prawo i Przysięgę Harcerską.
  - Wie, kim byli Robert Baden-Powell i Andrzej Małkowski.
  - Potrafi zaśpiewać Hymn Harcerski, Modlitwę Harcerską i pieśni obrzędowe śpiewane w drużynie.
  - Rozpoznaje oznaczenia stopni harcerskich i instruktorskich.
  - Rozpoznaje oznaczenia funkcji w drużynie i hufcu (ew. szczepie).
2. Zdobył wymagane sprawności: Płomień*, Obserwator*, Higienista*, Mistrz musztry*, Łącznik*, Biwakowicz*, Sobieradek obozowy*, Bystre oko*, Przyrodnik*, Chatka Robinsona*, Kuchcik*, Rowerzysta*.
3. Zdobył wybrane przez siebie sprawności dodatkowe o sumie czterech gwiazdek¹.

Zadania indywidualne:

- proponowana liczba zadań: 1-3
- czas na wykonanie zadań: do 2 miesięcy

---

¹Jeżeli zdobywając dany stopień, harcerz zdobędzie sprawność z pominięciem poprzednich z tej samej ścieżki, to do sumy gwiazdek wlicza gwiazdki ze zdobytej sprawności i z poprzednich z tej ścieżki. Przykład: na młodzika zdobył Gospodarza (**) ze ścieżki Kwatermistrzostwo, więc do dodatkowych może wliczyć dwie gwiazdki za tę sprawność i jedną gwiazdkę za Sakwę (*).

WYWIADOWCA

Sylwetka stopnia:

Wywiadowca zasługuje na miano harcerskiego wygi. Doskonali się w technikach harcerskich. Potrafi zadbać o siebie, a także pomaga młodszym w przeżywaniu harcerskiej przygody, nawet podczas złej pogody. Można mu powierzyć samodzielne obowiązki w drużynie. Harcerzem jest nie tylko wtedy, kiedy ma na sobie mundur. Wypełnia powinności, jakie stawia przed nim Prawo Harcerskie. Zna swoje wady i zalety, próbuje pracować nad sobą.

Wymagania ogólne:

1. Ma wiedzę potrzebną do harcerskich działań:
  - Rozpoznaje inne drużyny działające w jego środowisku harcerskim.
  - Wie, kim był bł. ks. phm. S. W. Frelichowski i zna kilka innych postaci z historii ruchu harcerskiego.
  - Zna kilka najważniejszych faktów z historii drużyny i harcerstwa.
  - Zna kilka piosenek śpiewanych w drużynie.
  - Zna strukturę Organizacji Harcerzy ZHR i nazwiska swoich przełożonych do poziomu hufcowego.
  - Rozpoznaje oznaczenia funkcji do poziomu chorągwi włącznie.
1. Zdobył wymagane sprawności: Strażnik ognia**, Terenoznawca**, Sanitariusz**, Sygnalista**, Traper**, Technik obozowy**, Wartownik**, Tropiciele zwierząt**, Botanik **, Zgodny*, Kamyk*.
2. Zdobył wybrane przez siebie sprawności dodatkowe o sumie pięciu gwiazdek².

Zadania indywidualne:

- proponowana liczba zadań: 2-4
- czas na wykonanie zadań: do 4 miesięcy

---

²Jeżeli zdobywając niższy stopień, harcerz zdobył jako dodatkowe sprawności wymagane przy kolejnym stopniu, to musi zdobyć w ich miejsce inne o tej samej liczbie gwiazdek. Przykład: na młodzika zdobył Kamyka (*) w ramach sprawności dodatkowych - zatem na wywiadowcę musi zdobyć 5 + 1 (za Kamyka) dodatkowych gwiazdek.

ĆWIK

Sylwetka stopnia:

Ćwik daje sobie radę w każdej sytuacji. To mistrz w technikach harcerskich. Jest pogodny i zaradny, nie załamują go trudności. Odpowiedzialnie wywiązuje się z przyjętych na siebie obowiązków. Jest godny zaufania. Potrafi kierować i zgodnie współpracować w zespole. Jest gotów na każde wezwanie do służby. Daje dobry przykład młodszym. Prawo Harcerskie jest dla niego drogowskazem w każdej sferze życia. Osiąga widoczne efekty w pracy nad sobą.

Wymagania ogólne:

1. Ma wiedzę potrzebną do harcerskich działań:
  - Potrafi wyjaśnić, czym ZHR różni się od innych organizacji harcerskich w Polsce.
  - Potrafi scharakteryzować wybrane okresy z historii harcerstwa (np. do 1918 r., XX-lecie międzywojenne, druga wojna światowa, PRL, po 1989 r.).
  - Zna strukturę całego ZHR i nazwiska Komendanta Chorągwi, Naczelnika Harcerzy oraz Przewodniczącą/go.
  - Rozpoznaje oznaczenia funkcji we władzach naczelnym ZHR.
2. Zdobył wymagane sprawności: Kucharz**, Włóczęga**, Cyklista**, Rozjemca**, Głaz**.
3. Zdobył trzy sprawności (***) z działu obozownictwo i przyroda (każdą z innej ścieżki), wykazując mistrzostwo w wybranych technikach harcerskich.
4. Zdobył wybrane przez siebie sprawności dodatkowe o sumie sześciu gwiazdek.

Zadania indywidualne:

- proponowana liczba zadań: 3-5
- czas na wykonanie zadań: do 6 miesięcy

HARCERZ ORLI

Sylwetka stopnia:

Harcerz orli mierzy wysoko i wyrasta ponad przeciętność - orla jest jego lotów potęgą!

Poszukuje i sprawdza, odważnie próbuje nowych rzeczy. Próbuje na nowo, w dojrzały sposób, zrozumieć swoje powinności wynikające z Prawa Harcerskiego, Dekalogu i Przykazania Miłości. Stara się swoim przykładem oddziaływać na otoczenie. Rozwija kompetencje przydatne w aktywnym życiu społecznym i buduje własne opinie o otaczającym go świecie. Jest wrażliwy, potrafi stanąć po stronie słabszego i pokrzywdzonego. Ma własne pole służby, którą pełni z oddaniem, systematycznie i rzetelnie. Wprawia się w planowaniu swojego rozwoju i konsekwentnie zmierza do postawionych sobie celów.

Wymagania ogólne³:

1. Spełnił wymagania z kategorii:
  - a. Wędrowanie (2 wybrane wymagania):
    - i. Ma umiejętności niezbędne do wzięcia udziału w wybranej specjalistycznej formie kilkudniowej wędrowki (np. rowerowej, kajakowej, górskiej, wspinaczkowej, żeglarskiej, narciarskiej).
    - ii. Umie zorganizować sobie nocleg w bardzo trudnych warunkach (np. jama śnieżna, legowisko na drzewie, szałas).
    - iii. Umie zaplanować i zorganizować jeden z elementów kilkudniowej wędrowki np. noclegi, wyżywienie, trasa.
  - b. Praca nad sobą (2 wybrane wymagania):
    - i. Potrafi stosować wybraną formę zarządzania czasem.
    - ii. Umie skutecznie wypracować w sobie pozytywny nawyk.
    - iii. Umie w sposób umiarkowany i rozsądny korzystać z technologii (np. urządzeń mobilnych, internetu).
  - c. Miejsce w społeczeństwie (2 wybrane wymagania):
    - i. Potrafi wykorzystać w praktyce znajomość języka obcego.
    - ii. Zna założenia programowe największych partii politycznych w kraju. Potrafi omówić główne ugrupowania i postacie w samorządzie lokalnym (gmina, powiat) i regionalnym (województwo).

---

³Wymagania na stopień harcerza orłego mogą być realizowane grupowo w ramach pracy drużyny wędrowniczej. Drużyna wędrownicza może na początku roku harcerskiego umówić się jakie elementy programu będzie realizować w sposób, który umożliwi wędrownikom zdobycie umiejętności potrzebnych do zaliczenia wymagań w danym roku.

- iii. Umie brać udział w dyskusji lub debacie, unikając błędów w argumentacji oraz z szacunkiem odnosząc się do rozmówców (np. stosuje założenia komunikacji bez przemocy).
- iv. Umie wygłosić krótkie (3–5 minut) przemówienie popierające jakąś tezę. Umie znaleźć argumenty za tezą, z którą się nie zgadza.
- v. Potrafi wykonać pracę budowlaną lub remontową z użyciem elektronarzędzi (np. wymiana syfonu, układanie płytek, szpachlowanie, stolarka ogrodowa, ścianka z płyt g-k, skrzynia).
- vi. Potrafi zarobić i zaoszczędzić pieniądze na wybrany przez siebie cel (np. obóz, rower, sprzęt elektroniczny).
- vii. Umie ocenić wiarygodność informacji medialnej oraz dotrzeć do pierwotnego źródła danej informacji. Zna kilka najczęściej popełnianych błędów poznawczych i popularnych technik manipulacyjnych.
- d. Służba (co najmniej 1 zadanie):
  - i. Dotrzymanie zobowiązania do regularnej służby - zgodnie z ustaleniami z drużynowym lub kapitułą stopnia.
- e. Wyczyn
  - i. Zaproponowany przez samego zdobywającego i przeprowadzany zgodnie ze zwyczajem przyjętym w drużynie lub kapitule.

Zadania indywidualne:

- proponowana liczba zadań: 4-6
- czas na wykonanie zadań: do 10 miesięcy

HARCERZ RZECZYPOSPOLITEJ

Sylwetka stopnia:

Harcerz Rzeczypospolitej wymaga od siebie nawet wtedy, gdy inni od niego nie wymagają. Wstępuje w dorosłe życie jako świadomy i aktywny obywatel. W swoich wyborach kieruje się wiarą i chrześcijańskim systemem wartości. Ma marzenia i je realizuje. Wyróżniającą się postawą i działaniem krzewi harcerskie ideały. Jego życie przepełnione jest miłością do Polski, pożyteczną służbą Ojczyźnie i bliźnim oraz harmonijnym, wszechstronnym rozwojem własnej osoby. Wytrwale podąża obraną drogą.

Wymagania ogólne:

Brak. Zdobywanie harcerza Rzeczypospolitej opiera się w pełni o pracę indywidualną.

Zadania indywidualne:

- proponowana liczba zadań: 5-8
- czas na wykonanie: do 12 miesięcy

[DO ZATWIERDZENIA ROZKAZEM NACZELNIKA]

Dodatkowe oznaczenia stopni

MŁODZIK

WYWIADOWCA

ĆWIK

HARCERZ ORLI

HARCERZ RZECZYPOSPOLITEJ

